

MULTIMEDIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V OŠETŘOVATELSTVÍ ANEB VÝUKA JINAK

MULTIMEDIA EDUCATION IN NURSING ALIAS EDUCATION IN OTHER WAY

H. Svobodová¹, J. Málková², M. Zvoničková¹

¹ Ústav ošetřovatelství 3. LF UK v Praze; ² III. interní kardiologická klinika FNKV a 3. LF UK v Praze

Abstrakt

Příspěvek seznamuje s projektem pro přípravu multimediální pomůcky k výuce studentů bakalářských studijních oborů (všeobecná sestra, fyzioterapeut, veřejné zdravotnictví) na 3. LF UK, a to v předmětu Interní ošetřovatelství. Tématem projektu, který je podporován z fondů RP MŠMT (2008, 2009), je zpracování multidisciplinární péče o nemocné s nejčastějšími kardiologickými onemocněními. K myšlence zapojit se do tvorby multimediálních pomůcek nás přivedla jednak nutnost racionalizace výuky především u studentů kombinované formy studia a jednak fakt, že vývoj v řadě medicínských oborů je tak rychlý a také, že výuka ošetřovatelského či vyšetřovacího postupu přímo u nemocného není vždy technicky možná nebo vhodná. Zátěž pacientů v nemocnicích, zvláště fakultních, je příliš velká a také je třeba respektovat stav nemocného. Příspěvek seznamuje s problematikou vzniku projektu, stručným popisem práce na něm a některými vybranými ukázkami.

Klíčová slova: ošetřovatelství, kardiologie, výukové videosekvence

Abstract

The contribution introduces a project of the development of a multimedia educational material for teaching the students of the baccalaureate programmes in nursing, physiotherapy and public health care at the 3rd Faculty of Medicine, Charles University. The material will be used in teaching the subject medical nursing. The topic of the project which has been funded by the RP MSMT (2008, 2009) is the multidisciplinary care of patients with cardiac diseases. We were motivated to develop the project by the necessity to rationalize the teaching process, particularly in the part time baccalaureate programmes, and the fact that some medical fields develop rapidly and it is not appropriate or technically feasible to teach many examination and nursing procedures at the patients' bedside. We have to respect the condition and feelings of the patients in various types of facilities, namely the teaching hospitals. The authors describe the process of preparation of the project and the working phase. They also present selected parts of the educational material.

Key words: Nursing, cardiology, educational videosequences

Příspěvek

Rychlý rozvoj medicíny, zvláště v oblasti moderních medicínských technologií, si vyžaduje rovněž držet krok ve vzdělávání v oborech nelékařských. Ošetřovatelství tak „stopuje“ medicínský rozvoj, neboť sestra, fyzioterapeut či nutriční terapeut musí znát principy péče o nemocného před a po zákrocích, změny životního stylu v důsledku proběhlého zákroku a řadu dalších novinek, které věda do pečování o nemocné stále přináší. Vývoj je v mnoha medicínských oborech (kardiologie, onkologie) tak rychlý, že právě vydaná učebnice se stává v řadě kapitol překonaná novými objevy a technologickými postupy.

Právě ve výuce studentů nelékařských oborů se nabízí využití multimediálních vzdělávacích pomůcek jako jedna z vhodných forem. Důvodem je koneckonců i to, že v mnoha klinických a ošetřovatelských předmětech již nestačí klasická výuka s křídou u tabule a rovněž ukázka ošetřovatelského výkonu či vyšetřovací metody přímo u nemocného není vždy technicky proveditelná a také ne vždy pro nemocného vhodná. Zátěž pacientů ve fakulních nemocnicích je velká a je třeba pacienty a jejich léčebný režim respektovat. Spojení obrazu a textu, nebo dokonce audio a videonahrávek přibližujících studentům reálnou situaci v praxi a jejich možná kontinuální aktualizace je nejnázornější školní pomůckou a výuka je tak – dle J. A. Komenského – formou „*Schola ludus*“.

Těmto možnostem nahrává i obrovský rozvoj informačních technologií v 21. století a ruku v ruce schopnost studentů tyto vymoženosti doby zdatně využívat.

Co nás vedlo k myšlence zapojit se do tvorby multimediálních pomůcek u nás na Ústavu ošetřovatelství 3. LF UK? Díky rozvoji e-learningové formy výuky na fakultě a nucené racionalizaci výuky u poměrně velkého množství studentů v kombinované formě studia, kdy je notoricky známý problém nedostatku času, jsme ve spojení s vynikající III. interní kardiologickou klinikou Fakultní nemocnice Královské Vinohrady v Praze zvolili téma kardiologie v předmětu Interní ošetřovatelství. Rozvoj v tomto oboru je v poslední době enormní a mnoho vyšetřovacích metod a léčebných zákroků je velmi aktuální.

Naším cílem je vytvořit studijní materiály, a to v několika fázích. Prvním tématem (v roce 2008) byla problematika hypertenzní nemoci, dalším problematika ischemické choroby srdeční – infarkt myokardu, angina pectoris a arytmie (2009). Finanční dotace jsme získali z Rozvojových projektů MŠMT.

První téma jsme zpracovali problémově orientovaným způsobem, tedy na kasuistice pacienta s hypertenzí. Výklad látky je v PowerPoint prezentaci a je

věnován teoretickým podkladům tématu (klasifikace, stadia a stupně hypertenze, anamnéza, fyzikální vyšetření, základní vyšetřovací metody, terapie farmakologická a nefarmakologická, dieta a doléčovací režim). Zvláštní důraz je kladen na přípravu nemocného na všechna vyšetření, průběh a správnou techniku měření – měření tlaku krve, EKG, echokardiografie, ergometrie, atd. , tedy to, co je pro sesterskou práci stěžejní. Veškerá vyšetření student vidí ve vřazených videosekvencích a může tedy zažít reálnou situaci při dané vyšetřovací metodě.

V druhém roce práce na multimediální podpoře výuky jsou připravovány tématické celky, u kterých je vždy systematicky zpracována formou videosekvencí a textu příprava nemocného, příprava pomůcek, vyšetřovací metoda či invazivní zákrok a ošetření po zákroku (např. koronarografie, PCI po akutním infarktu myokardu, kardioverze, kardiostimulace, katetrizační ablace, implantace ICD, atd.). Tedy to, co je pro sestru či fyzioterapeuta stěžejní. Videosekvence k dílčím částem jsou nahrávky s výkladem přímo z reálného zdravotnického prostředí, a tím studijní problematiku studentům přibližují spolu s textem velmi názorně.

Naši vizí je zpracovat další témata z oblasti kardiochirurgie event. dalších oborů také tímto způsobem a vytvořit tak kolekci učebních souborů v rámci klinických předmětů propojených s ošetrovatelskými postupy.

Tvorbu audiovizuálních materiálů a grafickou postprodukci zajišťuje profesionální společnost, která používá High-End technologii pro digitální filmovou tvorbu a s natáčením ve zdravotnickém prostředí má zkušenosti. Úkolem celého týmu je práce se studijním materiálem, příprava scénáře, výběr pacientů s jejich „příběhy“, didaktické zpracování natočeného materiálu a instalace celého vzdělávacího programu do prostředí MOODLu tak, aby studenti mohli v pohodlí svého domova pracovat a během kontaktní hodiny tak mohou věnovat více pozornosti výkladu, doplňujícím informacím a nejasným otázkám.

Myslíme si, že toto „řízené objevování s dohledem“, tedy forma e-learningové výuky pro dnešní studenty je nejen atraktivní, ale poskytuje nejnovější informace a prostor pro samostudium.